

L'ENTREVISTA

Jordi Tiñena

Mirà el llum vermell i vacil·là, l'altre l'animà amb un somriure tranquil·litzador i un gest de convit, gairebé una carícia que només aparentment es perdé en l'aire.

- No ho sé – digué encara dubtós -. Vol dir que això pot interessar algú? – va beure un glop curt i s'escurà la gola un altre cop -. No sé com començar – dibuixà un somriure que demanava perdó.

L'altre aturà l'aparell i rebobinà la cinta sense abandonar el posat pacient i amable amb què s'havia vestit.

- No s'hi amoïni. Faci-ho com vulgui i prengui's el temps que necessiti. Vostè deixi's anar, ja ho polirem després.

Tomàs Andreu, el Bou Tomàs, assentí. El periodista tornà a posar en marxa la gravadora i l'animà de nou amb gest cordial.

Mentre ell descabdellava uns records empolsegats una mica insegur perquè no sabia del tot si recordava o imaginava que recordava i semblava témer que algú acabés desmentint-lo, a fora feia un fred d'hivern blanc sense misericòrdia d'aquells que glacen tot moviment al ras, per bé que alegren els qui esperen els esquiadors. Era un hivern així? Més o menys; el camp estava gelat i feia un ventet carregat d'agulles fines que ferien la respiració. Tota la setmana havia estat sentenciada per la torbonada als pics i la pluja de cristalls a les valls. No pas res d'extraordinari per a la gent d'aquí, però per a ells fou una mena d'infern blanc. Jo crec que per això estaven de tan malhumor i van ser tan poc amables.

L'altre cregué veure que entraven dos homes al bar i saludaven l'entrevistat, després van seure i els observaren sense dissimul. A Tomàs Andreu, el Bou Tomàs, el coneixien tots. Va fer-se famós llavors. Vaig tenir el meu moment de glòria, cregui'm, digué tristament. L'altre assentí, se'l creia, què hi feia, si no, aquí? Ara, de profit, tampoc no me'n va donar cap, eh!, que consti. Una feina de bastaix no és cap canongia, oi? I l'hauria tinguda igualment. Sap, allà es pensen que aquí tots som rics, i no dic que no n'hi hagi, que amb el comerç i el turisme n'hi ha molts que se n'han fet, però vostè ja sap com les gasten, per aquí, també. Jo he fet de tot, per guanyar-me la vida. I vaig fer diners, no es pensi, que amb la cama bona i el pit que tenia, quan s'havia de trescar per crestes i senders per dur coses a l'altre cantó o guiar escopetes furtives afamades d'isards, no hi havia qui em marqués el rastre. També ho deu haver sentit dir, no? No fa pas tants anys. O potser sí? Ha canviat tot, és cert. Però no vaig saber guardar i els diners se'm fonien a les mans com la neu de primavera. Quan tens vint anys sempre et penses que hi ha temps per tot i quan t'adones que t'has enganyat, ja has fet tard. Si fos ara!

L'altre l'escoltava amb un aire de complicitat forçada, pacient. Tot això no li interessava, però el deixava parlar. Ja temia que fos així. Ja hi arribarem, pensà. S'adonà que la cinta havia arribat al final, però no li donà la volta. No pas encara.

Mentre ell anava a la seva, xerra que xerra sense entrar en matèria, l'altre pensava que potser ja feia un parell de dies que era a Andorra. El divendres van encarregar-li l'entrevista i van xafar-li un cap de setmana que havia previst de reconciliació amb la seva dona lluny de la ciutat i de la feina que li escuraven la vida amb urgències inajornables. I un altre cop va parapetar-se darrera d'alguna mentida que ella no va creure i va marxar per entrevistar una dubtosa vella glòria, amb la consciència que s'havia equivocat de nou, potser definitivament, amb l'atenció dividida entre la carretera i el sentiment de fracàs. Camí d'Andorra. No va treure's la seva dona del pensament fins molts quilòmetres després, quan amb un esforç de voluntat va substituir-la pels seus records d'infantesa, tenaçment buscats en la memòria per fer fora el neguit amb què la seva imatge el traspalsava. Imatges d'infant en viatge familiar, amb els pares, per comprar sucre, llet, mantega, formatge i duralex, i amb l'oncle excursionista que coneixia la muntanya i el rescabava de les hores als supermercats. Va veure's davant d'un aparador, fascinat davant d'un televisor en color amb la gespa d'un verd lluent de contorns difuminats. Salt d'alçada. Quines olimpíades devien ser? Els primers colors en un televisor. I va creure sentir de nou l'excitació davant d'una botiga d'esports, d'unes sabatilles *Adides* blaves amb les tires blanques, m'ho heu promès, pares; per fi unes sabatilles de cross després de tantes *Wambes* i unes *Mathes* negres barcelonines. Es veia allà, immòbil davant de l'aparador, imaginant-se corrent la *Jean Bouin* per sota de l'Arc del Triomf amb les *Adides* blaves. Això era per ell Andorra, llavors: televisió en color, sabatilles *Adides* i samarretes de tirants *Le coq sportif*. I dormir a terra. Va somriure. L'oncle excursionista havia convençut els pares perquè compressin una tenda de campanya. Prop del riu, una gran explanada amb una enorme exposició de tendes plantades. L'oncle assessorava: una canadenc blava de quatre places. Vesprejava i van anar a buscar allotjament. Inútilment, tot era ple. Última opció abans de passar la nit als cotxes, un seat 600 i un Renault 4/4: tornar a la parada de tendes. A canvi del compromís de comprar-ne una, el venedor va deixar-los dormir en un parell de tendes de l'exposició. Una festa per als nens i una situació desconcertant i vergonyosa per als pares. Ells només van dormir aquella nit en la canadenc que ell i els seus germans van fer servir quatre o cinc cops i va acabar-se podrint al traster de casa.

Sap que va ser imprudent i es va distreure massa, concentrat estúpida-ment en el passat, i no va veure la petita moto fins que va tenir-la a tocar, i recorda vagament que en algun moment va saber que perdia la carretera i va fer un cop de volant enèrgic mentre pitjava el fre a fons i el cotxe perdia el rumb i giravoltava naufrag de direcció, però és incapaç de precisar el lloc ni la seqüència dels fets. I per molt que s'esforça ja es recorda a Andorra, camí de l'hotel d'Ordino on havia fet la reserva. La resta es perd en una boira espessa.

De sobte va retornar al bar on entrevistava el Bou Tomàs. Alguna cosa li havia cridat l'atenció inquietantment arrencant-lo dels seus records. Ell continuava recitant petites anècdotes amb veu monòtona com si no s'hagués adonat de la seva absència. No era això. Va mirar atentament al seu voltant intentant capturar algun indicatiu que fes llum en el seu desconcert sincer. Però no

va veure res. Potser era tot massa normal? Ningú no els mirava, com si no hi fossin.

- El llum vermell s'ha apagat fa una estona – va sorprendre'l ell -, no deu voler dir res de dolent?

- No, no..., de vegades ho fa, la bombeta, deu tenir algun fals contacte – va dir per justificar-se.

Havia perdut tot interès en ell i li proposà ajornar l'entrevista fins l'endemà. Es fa fosc i estic una mica cansat, va mentir amb convicció. Ell va somriure garneu, però no el contradí.

Va despertar-se d'hora i va sortir a fora. No s'havia abrigat i va alarmar-se amb la idea del fred de neu del paisatge, però no el sentia i després d'un gest de resguard instintiu, va quedar-se al balcó de l'habitació observant amb atenció la vall coberta per un gran tou de neu. Es construïa i s'aprofitava fins al més petit espai que permetés arrencar-li un pla a la muntanya. Mai no es massa petit, no per a nosaltres, havia sentit dir la nit abans quan encara no s'havia desinteressat de la conversa aliena i abans que provés de concentrar-se en l'entrevista que li havien encarregat. El Bou Tomàs no tocava vores, parlava sense parar però no s'acostava gens a l'única pregunta que li havia fet, clara, precisa i directa. El Bou Tomàs havia preferit córrer el temporal i deixar-se endur pels vents d'uns records desordenats, en lloc de capejar-los posant proa a una resposta senzilla. Bé, hauria de tenir paciència. En tot cas, ja no tenia res millor a fer. Si de cas, si aconseguia liquidar l'entrevista prou aviat, fer alguna visita. No gaire lluny, ben arrecerats al riu, hi havia una petita serradora i un molí que segons el fulletó turístic que havia trobat a l'habitació s'ensenyaven als forasters amb prou curiositat.

Llevat del Bou Tomàs no havia parlat amb ningú des que havia arribat al Principat. Ni tan sols amb la recepcionista, una dona vella que somreia als hostes d'aquell petit hotel familiar, perquè quan va arribar-hi no hi era i ell mateix va mirar el llibre de reserves i va agafar la clau de l'habitació que tenia encomanada. Encara que després bé havia d'haver-li dit alguna cosa, no? No ho recordava. Tampoc no va parlar amb cap de les dues cambreres portugueses del menjador. ¿Havia sopat? ¿No hauria de preocupar-se per aquests lapsus de memòria? La solitud, en canvi, no l'amoïnava gens. Ell era una persona de poques paraules, amb una marcada tendència a l'entotsolament; un d'aquells que no busquen mai el contacte i exhaureixen una conversa tot just recent iniciada, totalment inhàbil per a les relacions socials, esquerp i tot alguns cops.

Els primers cotxes carregats d'esquí enfilaven la vall camí de les pistes i sobtadament va veure's temptat a fer el mateix, tirar-se el diari i el Bou Tomàs a l'esquena i tancar-ho tot en un parèntesi. I sorprenentment va sentir que era capaç de fer-ho i es va desconcertar perquè no es va reconèixer. Ell mai no hauria fet una cosa així. ¿No era justament això el que li havia retret sempre la seva dona, que visqués només per la feina? ¿No era justament això el que havia abocat el seu matrimoni a un deteriorament constant sense solució? Al carall la feina!, va pensar. Si tant els interessa, aquesta entrevista, que n'enviïn un altre que la vulgui fer. I va entrar a l'habitació disposat a trucar al diari, decidit a deixar-se

dur per aquell nou estat sense neguit, estranyament buit. Però no ho va fer: el Bou Tomàs era allí davant seu.

- La porta era oberta – es va disculpar -. Havíem quedat, se'n recorda?

- Per què, aquí?

El Bou Tomàs es va encongir d'espatlles.

- Ves, he pensat que li agradaria. Vostè és home d'estudis – va contestar amb naturalitat -. Jo potser m'estimaria més ser a la cuina – va acostar una butaca de respall alt a la taula de despatx i va seure-hi mentre feia un gest perquè el periodista segués a l'altre cantó.

Ell vacil·là amb un somriure d'incomprensió.

- No ens diran res? Això és un museu.

L'altre se'l mirà divertit i insistí.

- No es preocupi. És la biblioteca de la casa i, cregui'm, aquest matí no compto que vingui ningú a visitar-la. Tots són a esquiar. I si ve algú, és igual. Sé el que em dic. Hi ha molts llibres, oi? Els D'Areny i Plandolit van ser una de les famílies més importants d'aquestes valls, bé prou que es veu amb la casa. Veu?, tots aquests escuts penjats a la biga són, de prop o de lluny, de la família. Una de les mestresses, la primera dona de don Guillem, em penso, va ser assassinada a...

- Perdoni – va interrompre'l bruscamment -, però no m'interessen aquest tipus d'històries. He vingut perquè em parli de vostè – va posar la gravadora damunt de la taula i va engegar-la -. Recorda el que vaig preguntar-li ahir? Encara no m'ha contestat.

- És cert. Vostès, el jovent, tenen molta pressa, volen arribar aviat. Però tard o d'hora acabes aprenent que el que de debò té interès és el camí. El dia que menys t'esperes te'n vas tot d'un plegat i resulta que ni has arribat enlloc ni has disfrutat de la vida. No faci carotes, home, i no s'impacienti. Li han explicat per què em deien Bou?

Ell va relaxar-se, finalment; l'home tenia raó. Qui vol presses? Potser perquè era molt gran i fort? O tal vegada era molt tossut? Són tossuts, els bous, però? A la millor li ho deien per la paciència o la valentia. O..., i si fos perquè no era sencer? Els castren, els bous, oi?

L'home reia francament divertit. La gent de ciutat ja no sap res d'animals. Encara que pot ser que tingui raó en alguna de les seves suposicions, no dic que no. No ho sé. En el meu cas només era una herència familiar, una tradició, un senyal de pertinença a cal Bou. Miri si és senzill! Tant, que de seguida se'n va oblidar tothom i com que a futbol jugava de defensa, tots van acabar per pensar que era perquè al camp investia de valent. Ja veu quantes rucades poden ocupar el lloc de la veritat. Home, de totes maneres, al principi no em va venir malament, perquè, corrent la brama, em va crear una fama de defensa dur i gairebé destraler que acollonia els davanters contraris ja abans de començar els partits. I jo me n'aprofitava, i tant!

Una família formada per un matrimoni i dos xiquets petits va entrar a la biblioteca. El Bou va continuar parlant. Els nens feien cara d'avorrits i esperaven impacients i ben educats que els seus pares acabessin la visita. L'home feu una

ullada ràpida a l'estança; semblava tenir-ne prou. Ella, més curiosa, va acostar-se a alguns prestatges per mirar de prop els llibres i s'acotxà per examinar en detall el braser, al costat del Bou Tomàs, que anava a la seva, indiferent. Tan indiferent com ells, que no van mirar-los ni una vegada, com si no hi fossin.

- No li sembla estrany? – va dir ell quan la família va sortir d'allí -. No ens han dit ni un bon dia!

El Bou Tomàs ho trobava absolutament normal. Van a la seva. Si la gent ja no es saluda ni a les escales de casa!

- No ho sé, és que és com si no hi fóssim.

- És que no hi som. Han vingut a veure la casa pairal dels D'Areny i Plandolit i nosaltres, no sé si ho hauríem de lamentar, no en som part ni com a visitants. Si haguessin sigut una gent amb una mica més de sensibilitat... potser... En fi, s'ha d'anar a acostumar a aquestes coses. Li deia que vaig estar a punt de fitxar pel Barça. Havia guanyat anomenada i van venir-me a veure un parell de cops.

- Això va ser abans o després?

- Abans, home! És vostè molt innocent.

La cinta havia arribat al final i la gravadora s'atura amb un petit cop sec. El periodista li donà la volta i engegà de nou. Mirà el rellotge i va veure que era hora de dinar. No tenia gana, però, i ho comentà estranyat. El Bou Tomàs tampoc no en tenia i continuà xerrant. S'havia perdut altre cop, tanmateix, i ara parlava de la seva dona, de quan la va conèixer en un ball de festa major a l'estiu de l'any... Ell se sorprengué perquè aquesta nova marrada, aquest cop no el molestava gens. Al contrari, quasi que l'agraïa. Així ell també podia deixar d'escoltar-lo i sentir-se bressolar per la dolçor dels seus, de records. Fugaçment pensà que no tenia edat per ser tan nostàlgic, però fou només un instant i de seguida es complagué amb les imatges del marrec que fou. Juganer i pallasso. Tan seriós i callat que ha arribat a ser i en canvi de petit era un tabalot recitair que se sabia les mil facècies que li ensenyava l'oncle i de seguida s'enfilava a una cadira per distraure les festes familiars. I trapella, també. El record s'ha tornat sobtadament amarg i el somriure feliç se li ha esborrat amb una ganyota. Recorda que la mare, perquè fes bon dat, l'amenaçava dia sí dia també amb portar-lo a l'hospici, per dolent. I encara que no pot precisar per què, viu aquell dia que ella va fer-li un fardell amb la roba i va arrossegar-lo fins al carrer, aterrit amb el convenciment que se l'enduien de debò.

- Plora? Puc fer res? – el Bou Tomàs li estrenyia el braç i el mirava amb una dolçor que el sorprengué -. Ens pensem que ho hem oblidat, però estan aquí, amagats, i surten quan és l'hora.

- S'ha fet tard – digué en un intent per no semblar ridícul. Tanmateix, se n'adonà que no se'n sentia. Era veritat, però: s'havia fet tard. El cassette feia estona que s'havia apagat i estaven gairebé a les fosques. I tot i que per un moment l'assaltà la consciència que el temps havia passat molt ràpid, se sentia bé, molt bé.

- No es preocupi – digué encara el Bou Tomàs mentre s'aixecava de la butaca -. Sempre es comença per la infantesa. Li ho dic jo, que ja hi he passat. Continuem demà?

Ell assenteix lentament amb el cap. Sí, demà.

Havia perdut la noció del temps i era incapaç de precisar quant feia que era allí; amb un esforç de voluntat intentava creure que havien passat un parell de dies, però es veia incapaç d'omplir-los de records i tots els que revivia eren del passat, i percebia amb desgrat l'absurd que tot s'havia esdevingut amb una rapidesa vertiginosa i caòtica. Al seu costat, el Bou Tomàs l'observava condescendent. Vaig per davant seu, per poc, va dir-li, però per davant; i en això el poc és molt i massa. No em miri així, ja ho entendreà. Hem d'anar acabant. Ara, va afegir rialler, no entenc per què el seu diari té tant d'interès en aquell episodi que em va fer famós ben a pesar meu. Au, engegui l'aparell que hem d'enllestir. El periodista assentí i feu un esforç per fer fora del pensament les imatges dels seus anys d'estudiant universitari i escoltar el seu entrevistat. Era la primera vegada, oi? El Bou Tomàs ho confirmà. Un festa inesperada a les valls: la selecció brasilera, la campiona del món, venia a Andorra per jugar contra nosaltres en un partit oficial. Pot imaginar-s'ho! Per a ells, en canvi, era una mena de càstig i no van dissimular-ho. Feia molt de fred, la nostra era una selecció insignificant i havien vingut a disgust. Llavors em vaig enfadar, com tots, per la seva actitud superior i descortesa, esquerpa, però ara els entenc: enyoraven el sol. Jo, a casa seva, hauria enyorat aquestes muntanyes nevades.

El periodista el sentia i l'escoltava, però sorprenentment s'adonà que no ha deixat de pensar en ell mateix, ara en els seus primers anys de professió.

- Va ser intencionat? – preguntà per demostrar que seguia la conversa.

- No, i ara! Home mai no he sigut un angelet, però tampoc no era tan fill de puta. Fou un accident. Ja vaig dir-li que el renom de Bou no tenia res a veure amb la manera en què jugava a futbol. Tot i que bé que ho van aprofitar arreu per crucificar-me injustament. Al cap i a la fi jo també m'hi vaig deixar la cama, en aquella jugada, i vaig haver de deixar el futbol. Però és clar, què valia la meua al costat de la seva? Cregui'm, es van dir barbaritats, aquí també, i he hagut de viure amb elles. Al principi, fins i tot vaig arribar a sentir-me culpable, de tant sentir-ho. Bé – va fer una petita pausa -, ara ja sap el que volia saber, tot i que continuo sense entendre quin interès pot tenir tot això. Ara permeti'm que vagi a la meua, ja sóc casi al final del trajecte. D'altra banda, sé que vostè també té pressa per arribar-hi. Em va costar engegar la moto, era vella i havia gelat...

Ell apagà l'aparell i se'l posà a la butxaca. La imatge de la seva dona dominava els seus pensaments. Una imatge rotundament desolada. Era el final i en tingué la certesa absoluta perquè no hi havia ja cap retret, cap violència, cap crispació, cap ganes de discutir; només la tristesa sòlida d'una decepció, la mansa i dolorosa acceptació d'un fracàs.

També havia perdut el sentit de l'espai. On era? El Bou Tomàs, encara al seu costat, mirava obstinadament a l'altre cantó.

- He d'anar-me'n. Ja li vaig dir que anava pel davant. Jo vaig adonar-me'n perfectament. Vostè no.

Va mirar-lo desconcertat, però quan va trobar la pregunta que volia fer-li el Bou Tomàs ja no hi era i va envair-lo una sensació de desconcert irreprimible. I de sobte va veure's fugaçment dins del cotxe refent en el record els seus viatges d'infant a Andorra instants abans que ocupés el carril contrari i tractés desesperadament d'evitar envestir una moto petita.

Una ambulància passà pel seu costat fent sonar la sirena amb el Bou Tomàs inert, lligat a la camilla. A prop, una altra ambulància silenciosa feia llampegar els llums rítmicament. El seu cotxe era fora de la carretera, convertit en un manyoc de ferralla. Al costat, un cos ensangonat, que va reconèixer, envoltat de gent. Llavors va intentar obstinadament de recordar alguna cosa més, però només va aconseguir veure's la memòria buida.

[Relat publicat dins *Set Claus*, Ed. Proa, Barcelona 2001. Pàgs. 187-196]